

A marble sculpture featuring a winged figure, possibly a Nike or a similar personification, standing on a rectangular base. The figure is shown from the waist up, with its wings spread. To the right of the figure, a separate leg and foot are attached to the base, appearing to be part of the same work. The sculpture is set against a plain, light-colored background.

Een nieuw tijdperk voor **TEFAF**

Sinds jaar en dag zijn alle ogen in maart op het MECC in Maastricht gericht, want daar vindt jaarlijks de onbetwiste nummer één onder de kunstbeurzen plaats: TEFAF Maastricht. Traditioneel is zij het toneel van kunsthistorische topstukken en spraakmakende transacties, en niet zelden vinden we haar kunst enige tijd later terug in museale collecties of bij topverzamelaars thuis. Dit jaar stapt TEFAF een nieuw tijdperk binnen. De beurs voert verschillende veranderingen door, verwelkomt een reeks nieuwe deelnemers, en tracht zichzelf opnieuw uit te vinden. In dit dossier verheldert COLLECT de gedaantewisseling van TEFAF.

TEKST: ELIEN HAENTJENS & ELENA LOMBARDO

Hoe de beurs zichzelf heruitvindt

Achter de schermen is er de laatste jaren heel wat veranderd binnen de organisatie van TEFAF. Op deze 32ste editie wordt die koerswijziging voor het eerst ook voor de bezoekers zichtbaar. Zo telt de beurs maar liefst 38 nieuwe deelnemers, bijna een zesde van het totaal.

De veranderingen die TEFAF doorvoert, zorgden de afgelopen maanden voor heel wat commotie. Deelnemers die al jarenlang – sommigen zelfs sinds het prille begin – participeerden, zijn er de komende editie niet meer bij. Met de veranderingen wil TEFAF de transparantie opdrijven en alle handelaren wereldwijd stimuleren om een applicatie in te dienen en hun kans te wagen. Tot nu toe was de deelname gebaseerd op uitnodiging, waardoor het deelnemersveld amper veranderde. Enkel wanneer een

handelaar zelf stopte, kwam er een plekje vrij. Dat zorgde ervoor dat heel wat vooraanstaande handelaren niet gemotiveerd waren zich kandidaat te stellen. Door het selectieproces in 2017 te veranderen naar het systeem met inschrijvingen voert TEFAF de competitie, maar ook de kansen, op. “Alle grote beurzen hanteren een dergelijk systeem”, vertelt galerist Christophe Van de Weghe, die opgroeide in Knokke, maar sinds jaar en dag een galerie in New York uitbaat. “Ook op Art Basel moet je elk jaar opnieuw je kandidatuur stellen, en vervol-

gens aanvaard worden. Enkel zo kan je als beurs de kwaliteit bewaken.”

Om de kandidaturen te kunnen beoordelen installeerde TEFAF per sectie een commissie, die elk binnen de verantwoordelijkheid van een voorzitter vallen. Zo is Paul Smeets voorzitter van de Commissie Schilderkunst, Christophe de Quénetaïn van de Commissie Antiquiteiten en Christophe Van de Weghe van de Commissie Modern. “Onder mijn domein vallen niet alleen de galeries die moderne kunst brengen, maar ook hedendaagse kunst en design. Die indeling is gebaseerd op de huidige interesses van collectioneers. We zien dat verzamelaars van bijvoorbeeld moderne kunst ook wel eens een stuk tribale kunst of design kopen. Ook veilinghuizen groeperen deze domeinen in één week. Bovendien groeit de markt in al deze domeinen in een razend tempo, en ben ik ervan overtuigd dat de toekomst van het verzamelen in de combinatie van verschillende disciplines ligt”, vertelt Van de Weghe. “We zullen onze klanten stimuleren om andere domeinen en periodes te ontdekken. Dat dat op TEFAF kan, maakt de beurs juist zo boeiend.”

Binnen de sectie Modern zijn de verschuivingen het grootst. Maar liefst 14 van de 39 deelnemers zijn nieuw. Onder meer internationale klappers als Max Hetzler, Almine Rech en Pace reizen voor het eerst af naar Maastricht. “Samen met vier collega’s – Robert Landau, Ben Brown, Franck Prazan van Applicat-Prazan en Sharis Alexandrian van White Cube Gallery – hebben we elk dossier grondig geanalyseerd. Met onze selectie wilden

openingspagina
Beeld van Zeus, ca. 2e-3e eeuw v. C.
Marmer, 20 cm. Te zien bij
ArtAncient, stand 2.

onder
Nanne Dekking
© Foto: Bodine Koopmans.

“Als beurs moeten we de souplesse hebben om op die veranderende smaak van het publiek in te spelen.” NANNE DEKKING

Meer weten

Bezoeken
TEFAF Maastricht
MECC Maastricht
Forum 100
www.TEFAF.com
16-03 t/m 24-03

COLLECT geeft vijf exclusieve vrijkaarten weg!
Wil jij kans maken op een toegangskaart? Stuur dan een mailtje naar collect@ips.be. De winnaars worden persoonlijk op de hoogte gebracht.

“Aangezien TEFAF de ambitie heeft om de beste beurs ter wereld te zijn, hebben we vanuit dat idee onze keuzes gemaakt. TEFAF zal dit jaar een volledig andere beurs zijn.” CHRISTOPHE VAN DE WEGHE

rechts

Jiri Georg Dokoupil, 'Luxury Bubbles', 2013. Acrylverf en zeepbubbels op doek, 200 x 145 cm. Gesigneerd, getiteld en gedateerd. Te zien bij Galerie Andrea Caratsch (stand 503).

© De kunstenaar.

Prijs indicatie: € 75.000

onder

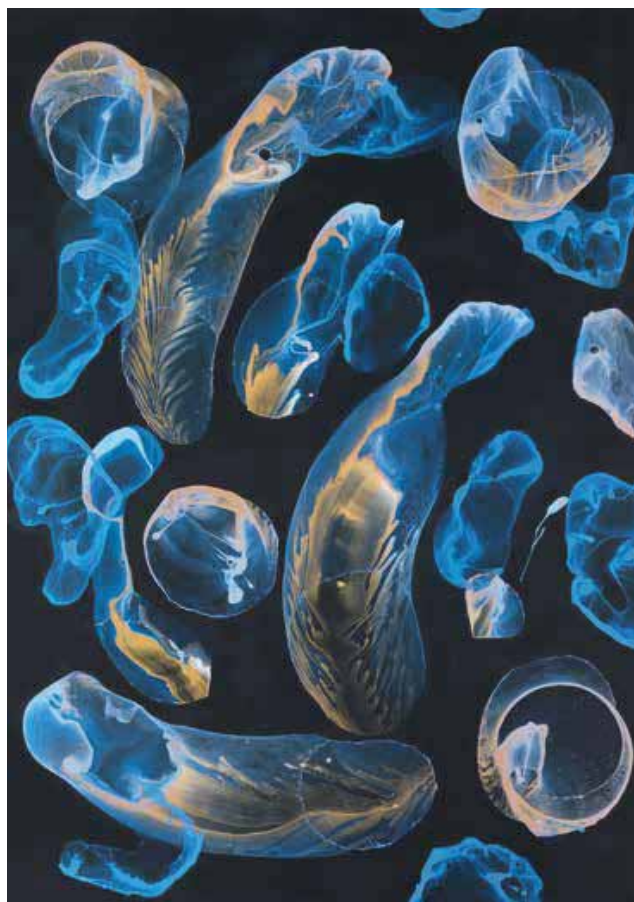
Giovanni Battista Salvi, genaamd Sassoferrato (1609-1685), 'Madonna met kind voor een gedrapeerd gordijn'. Olieverf op doek, 75,4 x 61,6 cm. Voormalig in de collectie van Graaf Alessandro Contini Bonacossi (1878-1955) en in dezelfde familie gebleven. Te zien bij Altomani & Sons (stand 177).

Prijs indicatie: € 220.000

we de best mogelijke beurs voor moderne kunst samenstellen. Veel van de nieuwe deelnemers behoren tot de beste galeries ter wereld. Ze vertegenwoordigen de meest toonaangevende kunstenaars, hebben een uitstekende reputatie bij musea, brengen regelmatig tentoonstellingen met catalogi, of behoren tot de vaste waarden op Art Basel. Aangezien TEFAF de ambitie heeft om de beste beurs ter wereld te zijn, hebben we vanuit dat idee onze keuze gemaakt. TEFAF zal dit jaar een volledig andere beurs zijn”, stelt Van de Weghe.

Meer transparantie

Ook haar traditionele vetting wil TEFAF op scherp stellen. Daarom organiseert ze wereldwijd een nieuw keuringsbeleid en zetelen voortaan in eerste instantie academici, curatoren of restaurateurs in de keuringscommissies. “Met het oog op een zo groot mogelijke transparantie willen we ervoor zorgen dat zelfs geruchten in verband met belangenvermenging de kop niet kunnen opsteken”, vertelt Nanne Dekking. “Al betekent dat niet dat we de expertise van de handelaren in vraag stellen. Tenslotte zien zij door de band genomen veel meer stukken dan academici of curatoren in een museum. Als een handelaar over een onontbeerlijke expertise beschikt die we bij niemand anders vinden, dan zullen we daar zeker beroep op doen. Maar mensen met een commercieel belang hebben sowieso geen stemrecht meer in de vettingcommissies”, vertelt Nanne Dekking, voorzitter van de raad van bestuur van TEFAF. Met de veranderingen wil TEFAF volgens Dekking vooral de trans-

parantie opdrijven. “Bezoekers moeten erop kunnen vertrouwen dat ze op TEFAF de beste galeries van de hele wereld kunnen ontdekken, en dat een bezoek aan de beurs een echte meerwaarde vormt. Tegelijk moeten we hen kunnen verzekeren dat er geen belangenvermenging in het spel is, en dat ze met een gerust gemoed op TEFAF kunnen kopen”, vertelt Dekking. “Daarom kan elke beslissing van zowel de selectiecomités als van de vettingcommissies nu honderd procent worden gecheckt, zodat we perfect weten wie op welk moment welke beslissing heeft genomen. Samen met een jurist hebben directeur Patrick van Maris en ikzelf ook elke beslissing van de commissies gecontroleerd op procedurefouten, maar we hebben geen enkele beslissing moeten terugdraaien. Bovendien moeten we de namen van de

commissieleden op onze site, zetel er in de selectiecommissies telkens iemand die niet uit de handel komt en moeten de commissieleden om de drie jaar opnieuw worden goedgekeurd door onze raad van bestuur. Zo willen we een eind maken aan het gerucht dat TEFAF geleid wordt door een bepaald clubje dealers. Niet iedereen is even gelukkig met deze transparantie binnen de selectieprocedure. Maar het komt de kwaliteit van de beurs absoluut ten goede, en het laat ons toe om meer in te spelen op de fluctuaties binnen de kunsthandel. Terwijl oude meesters altijd de kern uitmaakten van TEFAF en ze de hoogste prijzen noteerden, moeten ze nu het onderspit delven voor onder meer moderne en hedendaagse kunst. Als beurs moeten we de souplesse hebben om op die veranderende smaak van het publiek in te spelen.” (eh)

Nieuwkomers zetten de toon

Met maar liefst 38 nieuw deelnemers ondergaat TEFAF een transformatie. Tien nieuwkomers vertellen waarom ze zo graag aan de TEFAF wilden participeren, hoe ze zich hebben voorbereid en welk topstuk ze op de beurs presenteren. (eh)

MARTIN DOUSTAR STAND 4

Thuisbasis Brussel

Specialisatie Klassieke oude kunst van Afrika, Oceanië en de Amerika's

Topstuk Chupicuaro Venus, afkomstig uit Michoacán, Guanajuato, Mexico, 500-200 voor Christus, polychrome keramiek, 55 cm

Prijsindicatie € 1.000.000

Wat maakt dit stuk zo bijzonder?

“Dit soort polychrome Chupicuaro-figuurtjes behoren tot de vroegste grote Midden-Amerikaanse figuratieve keramieken beeldjes waarop complexe polychrome tekeningen in een consequente iconografie kunnen te zien zijn. Dit rode Venus-beeldje heeft een breed, krachtig lichaam met brede heupen en dijen, en een subtiele referentie aan zwangerschap. De centrale inkeping op het hoofd is wellicht afkomstig van de vroege preklassieke stijl, waarin gespleten hoofden symbool staan voor groeiende vegetatie en regeneratie. Het beeldje is het grootste gekende na dat van het Museum Barbier-Mueller, dat in 2013 voor twee miljoen euro werd geveild bij Sotheby's. Wellicht stammen ze ook uit dezelfde periode en herkomstplaats.”

Waarom wilde u zo graag deelnemen aan TEFAF?

“TEFAF is zonder twijfel de meest prestigieuze kunst- en antiekbeurs ter wereld. Het is dus de plicht van elke ambitieuze handelaar om daar op een dag aan te kunnen deelnemen. Dankzij de Showcase-afdeling krijg ik de kans om mee te doen, maar ik hoop dat dit een springplank vormt om van de beurs de komende jaren mijn belangrijkste presentatie van het jaar te maken.”

Hebt u zich op een bijzondere manier voorbereid?

“Ik wilde in mijn relatief kleine Showcase-stand vooral een zeer intieme sfeer creëren. Hoewel de selectie relatief eclectisch is, ligt de focus op de precolombiaanse kunst. Met de Venus Chupicuaro als hoogtepunt van de preklassieke kunst uit Midden-Amerika. Daarom heb ik mijn stand vormgegeven als een precolombiaanse miniatuurtempel gevuld met zijn schatten. Daarnaast presenteer ik archeologische objecten en stukken uit Oceanië.”

PACE GALLERY STAND 441

Thuisbasis New York, Londen, Genève, Palo Alto, Hong Kong, Seoul, Peking

Specialiteit kunst uit de 20e en 21e eeuw

Topstuk Piet Mondriaan, 'Strand met vijf steigers in Domburg', 1909, olieverf op doek, 33 x 41,9 cm

Wat maakt dit stuk zo bijzonder?

“Dit werk is gecreëerd op het moment waarop kunstenaars de afbraak van figuratie in geometrische vormen in de kunst volop onderzochten.”

Waarom wilde u zo graag deelnemen aan TEFAF?

“In het steeds competitievere kunstbeurzenlandschap geeft TEFAF Maastricht ons kansen om onze relaties met curators en verzamelaars van Europa verder uit te diepen. Deelnemen was voor ons de juiste keuze op het juiste moment. Met de opening van onze galerie in Genève vorig jaar is het cruciaal om de banden met ons Europese publiek te blijven aanhalen en nieuwe verzamelaars en instituten te leren kennen.”

Hebt u zich op een bijzondere manier voorbereid?

“Voor TEFAF Maastricht hebben we binnen onze collectie moderne en hedendaagse werken een kleine selectie met schilderijen en tekeningen van Piet Mondriaan samengesteld. Die

zijn afkomstig uit de persoonlijke collectie van de legendarische dealer Sidney Janis, en ze illustreren de opkomst en betekenis van abstractie in de moderne kunst.”

GALERIE LOWET DE WOTRENGE

STAND 1

Thuisbasis Antwerpen

Specialisatie Vlaamse en Hollandse schilderijen, beelden en tekeningen

van de 16e-18e eeuw

Topstuk Frans Francken de Jongere (Antwerpen 1581 - 1642), 'De dood en de koopman'. Olieverf op koper, 16,4 x 13 cm

Prijsindicatie € 100.000

Wat maakt dit stuk zo bijzonder?

"Het is een prachtig voorbeeld van de Antwerpse schilderkunst van de eerste helft van de

zeventiende eeuw: niet alleen is het in quasi-perfecte staat, het is ook iconografisch zeer bijzonder. Ook al heeft de oude koopman goed geboerd en tijdens zijn leven een groot fortuin vergaard, toch ontsnapt ook hij niet aan de Dood, die hem komt halen voor zijn 'laatste dans'. De koopman probeert nog tijd te rekken, door te wijzen op zijn voet, die op een bankje ligt. Hij heeft last van zijn jicht en kan helaas niet dansen vandaag. Het mag allicht niet baten. Op de achtergrond zien we immers hoe de Dood een jonge man aanspreekt, want: 'mors certa, hora incerta' (de dood is

zeker, maar het tijdstip niet). Dit soort 'memento mori'-voorstellingen waren erg populair bij het humanistische Antwerpse verzamelaarspubliek. Hoewel het maar zo groot is als een postkaart, staat het bol van de verwijzingen en de symboliek."

Waarom wilde u zo graag deelnemen aan TEFAF?

"TEFAF is nog steeds de belangrijkste kunstbeurs ter wereld, punt. Zeker voor de 'oude' kunst (van de oudheid tot de negentiende eeuw) blijft het een onmisbare ontmoetingsplaats voor verzamelaars en musea wereldwijd. Het is dan ook een hele eer om hieraan te mogen deelnemen. Het is een beurs waar nog echte kenners rondlopen en waar je in contact kan komen met curators en verzamelaars van over de hele wereld. Ook voor onze bestaande klanten is onze deelname een opsteker: het is een bevestiging van de kwaliteit van onze collectie. Op die manier is TEFAF zeker ook een keurmerk."

Hebt u zich op een bijzondere manier voorbereid?

"Je krijgt natuurlijk maar één kans om je voor de eerste keer op de 'global stage' te presenteren, dus ik merk wel dat ik deze beurs veel grondiger voorbereid dan beurzen in het verleden. Over het standdesign is lang nagedacht en ook bij de selectie van de stukken is niet over één nacht ijs gegaan. Een Showcase-stand is klein, dus je mag het zeker niet te vol zetten, maar tegelijkertijd wil je toch zoveel mogelijk tonen, op een zo aantrekkelijk mogelijke manier. Het feit dat ik verschillende disciplines bestrijk (schilderijen, beelden én tekeningen), betekent ook dat ik van elk wel wat wil tonen. Het is dus een hele evenwichtsoefening, en ik vermoed dat de laatste stukken van de puzzel slechts op het moment dat ik effectief ga opbouwen op hun plaats zullen vallen. Ik schrijf op dit moment ook een kleine begeleidende catalogus waarin de galerie en enkele highlights gepresenteerd worden."

ALMINE RECH

STAND 501

Thuisbasis Brussel – Parijs – Londen – New York

Specialisatie Hedendaagse kunst
Topstuk Tom Wesselmann, 'Face #5', 1967-68. Olieverf op doek, 130,8 x 190,5 cm, Courtesy of the Estate of Tom Wesselmann and Almine Rech

Wat maakt dit stuk zo bijzonder?

"Naast zijn wereldberoemde werken 'The Great American Nudes' werkte Tom Wesselmann aan verschillende reeksen waarin hij inzoomde op daaraan gerelateerde details, zoals de Face-serie. Daarin concentreerde de kunstenaar zich op zeer specifieke stukken van het vrouwelijke lichaam, waarbij hij focuste op seksueel geladen onderdelen, zoals de mond en borsten. Dankzij het gebruik van

de speciaal gevormde doeken krijgen de werken een sculpturale kwaliteit. Bovendien versterkt het de energie, en zo de sensualiteit in dit impressionante olieverfschilderij."

Waarom wilde u zo graag deelnemen aan TEFAF?

"Zowel in Maastricht als in New York positioneert TEFAF zich buiten elke vorm van mode. Ze is altijd kalm en wijs blijven evolueren, en focuste daarbij zowel op kunstenaars als op geschiedenis, iets wat grote verzamelingen en musea al hebben gewaardeerd en geïntegreerd. Door de toename van het aantal kunstbeurzen, vooral in hedendaagse kunst die inspeelt op modefenomenen, worden de zekerheden waar TEFAF voor staat nog evidenter. Met onze deelname willen we vooral bepaalde verzamelaars ontmoeten die niet naar deze

meer tendentieuze beurzen of onze galeries afzakken. We willen de dialoog met deze doorgaans zeer discrete en diepzinnige mensen aangaan."

Hebt u zich op een bijzondere manier voorbereid?

"We hebben ons vooral geconcentreerd op onze historische waarden, en presenteren vanuit dat idee een selectie die het publiek hopelijk zal waarderen."

NICOLAS HALL

STAND 342

Thuisbasis New York

Specialisatie Europese kunst tussen 1240 en 1960

Topstuk Antonio d'Ubertino Verdi, called Bacchiacca, 'Portret van een jong meisje dat een kat vasthoudt'. Olieverf op paneel – eventueel vermengd met tempera, 53,6 x 43,8 cm

Wat maakt dit stuk zo bijzonder?

"Dit schilderij van Antonio Ubertino, die aan het hof van de Medici's ook actief was als borduurder, doet sterk denken aan het beroemde 'Vrouw met een hermelijn' (circa 1490) van Leonardo da Vinci. Al is de dame op dit werk meer koket en de kat rustiger. De verleidelijke positie, de juwelen, de kat die voor sensualiteit en lust staat en de gele jurk – die werd geassocieerd met prostitutie – heeft ertoe geleid dat de dame geïdentificeerd werd als Pantasilia, een Romeinse courtesane, waarop zijn broer Francesco hopeloos verliefd was. Al kan ze ook gewoon verleide-

lijke schoonheid representeren."

Waarom wilde u zo graag deelnemen aan TEFAF?

"Nicholas heeft in verschillende gedaantes al vele jaren deelgenomen aan TEFAF, voor Christie's zijn vroegere galerie in 2004 overnam. In 2016 verliet hij de veilingwereld om samen met mij, zijn toenmalige collega en huidige vrouw Yuan Fang, deze nieuwe galerie op te richten. Snel daarna ontstond het idee om terug te keren naar TEFAF. Hoewel we veel redenen hebben om deel te nemen, willen we in eerste instantie deel uitmaken van een hechte gemeenschap van handelaren en verzamelaars die geven om de meest kwalitatieve kunst op de markt, en die alleen daarom al elk jaar de pelgrimstocht naar Maastricht ondernemen."

Hebt u zich op een bijzondere manier voorbereid?

"Absoluut. Al moet dat een verrassing blijven. Wel kunnen we onthullen dat de nieuw gepubliceerde catalogus voor 'Endless Enigma: Eight Centuries of Fantastic Art', een tentoonstelling die we met de hedendaagse

kunsthandelaar David Zwirner hebben gecureerd in 2018, voor het eerst beschikbaar zal zijn op onze stand. Wie de expo niet zag, zal op onze stand ook enkele werken kunnen ontdekken."

KALLOS GALLERY

STAND 436

Thuisbasis Londen

Specialisatie Antiquiteiten van de oude Grieken, Romeinen en Egyptenaren, Europese en West-Aziatische meesterwerken

Topstuk Een Griekse bronzen wapenuitrusting van een cavalerist, Grieks-Romeins, circa 4e

eeuw voor Christus.

Prijsindicatie € 575.000

Wat maakt dit stuk zo bijzonder?

“Het gebeurt uiterst zelden dat er zo’n volledige wapenuitrusting uit die periode op de markt komt. Typisch aan het borstharnas is de realistische weergave van de anatomie van een mannelijk torso, met spieren, ribben en tepels,

waardoor het wel een standbeeld lijkt. Dit type kwam vooral in de Griekse kolonies in Zuid-Italië voor, maar ook bij de lokale bevolking werden ze al gauw populair. Daarnaast bestaat het harnas uit twee anatomisch vormgegeven scheenbeenstukken, vier zeldzame hielbeschermers, een Chalcidische helm waarop vroeger drie lange pluimen waren bevestigd, een lichte Pylos-helm die speciaal voor ruiters was ontworpen, een fragment van de met bladeren versierde riem, en knopen en andere decoratieve elementen die onder meer als versiering voor het paard moesten dienen.”

Waarom wilde u zo graag deelnemen aan TEFAF?

“TEFAF is de meest exceptionele beurs ter wereld. Sinds de galerie de deuren opende, was het altijd ons doel om er op een dag aan deel te nemen. Doordat TEFAF erin blijft slagen de beste handelaars aan te trekken, blijven ook de beste verzamelaars naar de beurs komen.”

Hebt u zich op een bijzondere manier voorbereid?

“Hoewel dit onze eerste échte deelname is, mochten we vorig jaar wel al proeven via een Showcase-presentatie. Toen was onze stand als een klein juwelendoosje, waarbij we de stukken zo hadden opgesteld dat ze met elkaar konden worden vergeleken. Het doet deugd dat we nu een grotere variëteit kunnen tonen, met de zeldzame wapenuitrusting als blikvanger.”

MAURIZIO NOBILE

STAND 715

Thuisbasis Bologna en Parijs
Specialisatie Schilderijen, tekeningen en sculpturen van Italiaanse meesters van de eind vijftiende tot de eerste helft van de twintigste eeuw

Topstuk Giovanni Andrea Ansaldo, 'Perseus die Andromeda bevrijdt' (recto) en 'Drie vrouwelijke figuren' (verso), veer. Bruine inkt en sporen van zwarte steen, 27,5 x 20 cm

Prijsindicatie € 33.000

Wat maakt dit stuk zo bijzonder?

"Het belang van de ontdekking van deze tekening ligt in het feit dat het een zeer betekenisvolle aanvulling is in de context van de Genuese school voor schilder-

kunst van het begin van de zeventiende eeuw. Ansaldo mocht dan een minder belang-rijke schilder zijn, hij speelde wel een cruciale rol in deze school en zijn werk is zeldzaam. Experte Margherita Priarone vermoedt dat deze tekening een voor-studie is voor de fresco 'Perseus die Andromeda bevrijdt' in de Villa Spinola di San Pietro. Niet alleen het snelle, schetsmatige karakter maakt de tekening zeldzaam, maar ook de versozijde met de drie uitgerekte vrouwelijke figuren. Deze tekening kan gelinkt worden aan het fresco 'De ontdekking van Moses'."

Waarom wilde u zo graag deelnemen aan TEFAF?

"In 2010 hebben we besloten om ons ook in Parijs te vestigen, en in 2017 vierden we ons dertigjarig

bestaan. Al tien jaar kandideren we voor TEFAF. Dat we nu dus toegelaten zijn, betekent heel wat. TEFAF is voor antiquairs wat de Olympische Spelen voor sporters is. De afgelopen jaren hebben we hard aan de weg getimmerd, en het doet ons deugd dat de kwaliteit van ons werk hierbij bevestigd wordt."

Hebt u zich op een bijzondere manier voorbereid?

"Onze galerie bereidt een speciale catalogus met daarin vijftien Franse tekeningen afkomstig uit een belangrijke privécollectie voor. Zo willen we een totaalbeeld brengen van de Franse school gespreid over twee eeuwen, van Boucher tot Balthus, en via onder meer Géricault, Delacroix en Toulouse Lautrec."

GALERIE MONBRISON

STAND 618

Thuisbasis Parijs**Specialisatie** Primitieve kunsten uit Afrika en Oceanië**Topstuk** Vrouwelijk reliëfbeeldje Fang Ngumba, Equatoriaal-Guinea, 41,9 centimeter**Wat maakt dit stuk zo bijzonder?**

“Vooral de aparte stijl maakt dit beeldje, dat uit de regio van de Rio Muni in Equatoriaal-Guinea komt, erg uniek. Het combineert een immense schoonheid met zachtheid, en tegelijk met een bepaalde kracht. De eenvoud in de stiling van het gezicht geeft deze sculptuur een krachtige expressie en hiërarchie. Daarnaast is het een erg dynamisch beeld: de sterke schouders, de ronde, gespierde armen en de delicate curve in het achterbeen. Naast de plastische kwaliteiten beschikt het beeld ook over een historisch interessante herkomst.”

Waarom wilde u zo graag deelnemen aan TEFAF?

“Dankzij de kwaliteit van de organisatie en de deelnemers is TEFAF een onmisbaar evenement geworden voor alle kunstverzamelaars, en dan vooral die van oude kunsten. Gedurende een kleine twee weken ontmoeten de grootste handelaars en verzamelaars

elkaar in een somptueus kader.”

Hebt u zich op een bijzondere manier voorbereid?

“Wij hechten vooral veel

belang aan de keuze van de geëxposeerde stukken, zodat ze beantwoorden aan het zeer hoge niveau van de beurs.”

PIERRE MARIE GIRAUD

STAND 621

Thuisbasis Brussel**Specialisatie** Hedendaagse toegepaste kunsten**Topstuk** Ritsue Mishima, ‘Ninfe’, 2018, geblazen glas, uniek stuk, 53 x 32 x 32 centimeter**Prijsindicatie** € 20.000**Wat maakt dit stuk zo bijzonder?**

“In dit stuk combineert Ritsue Mishima op een spectaculaire manier verschillende technieken die zijn werk karakteriseren. De grote staven glas geven ritmiek

en structuur aan de vaas. De fusiestukken zijn over gebroken glas gerold, waardoor hun oppervlak een korrelige textuur heeft. Hoewel deze vaas er licht uitziet, is ze erg zwaar. Ze vormt het perfecte voorbeeld van de creativiteit van Mishima en de handigheid van de ambachtsmensen in Murano waarmee ze samenwerkt.”

Waarom wilde u zo graag deelnemen aan TEFAF?

“TEFAF behoort tot de meest prestigieuze beurzen ter wereld. De kwaliteit van de stukken die er worden gepresenteerd

is onvergelijkbaar. Daarnaast vraagt de confrontatie tussen hedendaagse objecten en stukken die enkele eeuwen oud zijn een precisie in de selectie die overeenkomt met de vereisten die we onszelf stellen in de galerie.”

Hebt u zich op een bijzondere manier voorbereid?

“Voor TEFAF maakten we een selectie van onze Japanse artiesten. Zo bereiden we ons voor op een nieuw publiek, wat altijd opwindend is. Het design van de stand moet de stukken volledig tot hun recht laten komen.”

Tijdloze klassiekers

Niet alleen de nieuwe deelnemers, maar ook de oude getrouwen halen voor TEFAF alles uit de kast. Enkele niet te missen hoogtepunten voor wie naar Maastricht gaat. (eh)

Het schild van Achilles bij Koopman Rare Art

De Londense zilverspecialist Koopman Rare Art toont naar eigen zeggen 'het meest spectaculaire voorbeeld van Regency-zilver aller tijden'. Op het historisch belangrijke stuk staat het wapenschild van Ernst Augustus, de hertog van Cumberland en de koning van Hanover, die het schild rond 1838 verwierf. Al maakte Philip Rundell, een van de meest prominente Engelse zilversmeden, het al in 1823 naar een ontwerp van John Flaxman. In die tussentijd moest het schild de bijzondere vaardigheden van de designers en ambachtsmensen van Rundell, Bridge & Rundell etaleren in de winkel. Inspiratie haalde Flaxman bij de Ilias van de Griekse schrijver Homerus, en met name bij Apollo en zijn zonnewagen en bij de scène waarin er een nieuw schild wordt gemaakt voor Achilles. Sir Thomas Lawrence beschreef het ooit als 'dat goddelijke werk, dat door het genie Michelangelo niet had kunnen worden overtroffen'. Prijskaartje van dit schild met een diameter van 90 centimeter en een gewicht van bijna 23 kilogram? Zo'n 5,5 miljoen euro.

Phillip Rundell, 'The shield of Achilles', 1823. Zilver, diameter: 89,7 cm. Gegraveerd op de achterzijde. Te zien bij Koopman Rare Art (stand 156).
Prijsindicatie: € 5.500.000

Romeins hoofd bij Axel Vervoort

Door zijn unieke mix van kunst en design uit diverse periodes vormt de stand van Axel Vervoort sowieso een must see. Dit jaar presenteert hij met dit portret van een jonge man – wellicht Caius of Lucius Caesar – een sculptuur die, afgaand op de driehoekige vorm van het gezicht en de manier waarop de krullen op het voorhoofd vallen, gemaakt moet zijn tijdens het bewind van Keizer Augustus (27 voor Christus tot 14 na Christus). Ondanks de Romeinse grandeur bezit het portret een opvallende natuurlijke schoonheid, wat op de invloed van de Griekse kunst wijst. Bovendien is dit een van de eerste Romeinse beelden in marmer, want tot dan toe werkten de Italianen vooral in brons, terracotta of wax. Het luidde dan ook een revolutie voor de Italiaanse beeldhouwkunst in.

'Hoofd van een Julisch-Claudische adolescent', Rome, ca. 10v.C-40. Wit marmer, gedeeltelijk overdekt met geoxideerde ijzer patina. Hoogte: 42 cm. Te zien bij Axel Vervoort (stand 424).

Stilleven van een manuscript bij Salomon Lilian

De Nederlands-Zwitserse galerie Salomon Lilian presenteert 'The Lilian Painting' (circa 1550) een stilleven van een manuscript voor het eerst ooit op de markt. Niet alleen de zeer realistische weergave, maar ook de mysterieuze symboliek maken het werk bijzonder. Zo kan op basis van de schedel en het detail van de rode mantel van Johannes de evangelist worden vermoed dat het tafereel in het boek een kruisiging is. Het afgebeelde boek dateert uit circa 1510, en men denkt onder meer op basis van de bloemenrand dat het afkomstig is uit Brugge of Gent. Afbeeldingen van open boeken kwamen wel vaker voor op schilderijen, zoals bijvoorbeeld op het beroemde Merode-altaarstuk uit 1427. Bijzonder aan dit schilderij is ook het trompe l'oeil-effect, waardoor het schilderij wel een snapshot lijkt dat de toeschouwer op het verkeerde been wil zetten. Bovendien lijkt het de overgang te symboliseren van woorden – verbeeld door het geïllustreerde manuscript links – naar vlees – verbeeld door de kruisiging rechts – en vormt het zo dus een allegorie voor Christus zelf.

'Stilleven van een verlicht manuscript, Zuidelijke Nederlanden, ca. 1550. Olieverf op paneel, 70,5 x 65,5 cm. Te zien bij Salomon Lilian (stand 309).

Prijsindicatie: € 1.600.000

23 werken uit de Staatliche Kunstsammlungen Dresden

Na jarenlange renovaties heropenen de Paraderäume of Staatsvertrekken en het Sempergebouw, met daarin de Galerij der Oude Meesters en de Collectie Sculpturen van de Staatliche Kunstsammlungen Dresden, eind 2019 opnieuw de deuren. TEFAF biedt haar bezoekers alvast een voorproefje met de presentatie van 23 werken uit de collectie. Zo zal onder meer 'De ontvoering van Ganymedes' (1635) van Rembrandt van Rijn in Maastricht te zien zijn, net als een kroon van August de Sterke uit 1697, een zeldzame serie van vijf Meissen-vazen en een sculptuur van Apollo en Daphne naar Bernini, gemaakt rond 1700.

Rembrandt van Rijn (1606-1669), 'De ontvoering van Ganymedes', 1635. Te zien op de tentoonstelling 'Highlights from the Staatliche Kunstsammlungen Dresden' op TEFAF Maastricht. © Dresden State Art Collections.

Schilderij Pierre Bonnard bij David Levy et Associés

Voor het eerst sinds meer dan een eeuw is 'Le jardin de Paris' (1902) opnieuw in het openbaar te zien. Al die tijd zat het heimelijk verborgen in een privécollectie. Niet alleen de grootte (115 x 190 centimeter), maar ook de sociaal-kritische thematiek maakt dit levendige werk uniek. Inspiratie voor dit olieverfschilderij haalde Bonnard uit het Parijse straatleven, waarin hij zich elke ochtend tijdens een wandeling onderdompelde. Zo toont 'Le jardin de Paris' de Parijse beau monde, wellicht voor een van de cabarets in de tuinen op de Champs-Élysées. Sinds de beroemde kunsthandelaar Ambroise Vollard het werk bij de kunstenaar kocht bleef het altijd in zijn familie. Op de stand van de Belgische kunsthandelaar David Levy kan dit iconische werk nu dus worden herontdekt.

Pierre Bonnard (1867-1947), 'Le Jardin de Paris', 1902. Olieverf op doek, gesigneerd en gedateerd 'Bonnard 1902', 115 x 190 cm.
Te zien bij David Lévy & Associés (stand 519).

Poppenhuis bij John Endlich Antiquairs

Ook dit poppenhuis behoorde jarenlang aan dezelfde familie toe. De Groningse Anna Maria Trip, wiens voorouders werden geportretteerd door Rembrandt en wiens grootvader het Trippenhuis bouwde, ontwierp het in 1760. Voor het poppenhuis, dat zich inschrijft in de traditie van Hollandse pronkpoppenhuizen, zijn kosten noch moeite gespaard. Zo bestaan de wandbespanningen uit zijden stoffen, staan er fraaie miniatuurmeubels in diverse materialen en staat in bijna elke kamer zilverwerk van zilversmid Arnoldus van Geffen. Hoewel het in eerste instantie bedoeld was als kunstkabinet, is er met dit poppenhuis – dat zo'n 168 x 85 x 58 centimeter meet – ook gespeeld. Zij het gelukkig zeer voorzichtig.

'Het poppenhuis van Anna Maria Trip (1712-1778)', Groningen, ca. 1750-60. Mahoniehout, zilver, porselein, textiel, ivoor, koper, glas, 168 x 85 x 58 cm.
Te zien bij John Endlich Antiquairs (stand 235).

Als een donderslag bij heldere hemel

Een van de grootste veranderingen die TEFAF het afgelopen jaar doorvoert heeft meteen een grote impact. Nieuwe criteria zorgen ervoor dat enkele 'habitués' niet geselecteerd zijn voor een nieuwe deelname. Maar wat staat eigenlijk in het nieuwe selectieprotocol? Hoe worden de handelaren gekozen? Wij gingen voor u op onderzoek. (el)

Karel Appel (1921-2006), 'Landschap-pelijke mensen, 1974. Olieverf op doek, 150 x 150 cm. Gesigneerd en getiteld op de achterkant. Te zien bij Gallery Delaive op de tentoonstelling 'Karel Appel, works on canvas and paper' (09-03 t/m 12-04). Mocht Nico Delaive hebben deelgenomen aan de 32e editie zou hij de werken van Appel er gepresenteerd hebben.

Afgelopen jaar presenteerde de organisatie van TEFAF Maastricht een nieuwe selectieprocedure, die voor enige commotie zorgde onder de niet-geselecteerde deelnemers. Jaarlijks verwelkomt de beurs namelijk zo'n tien nieuwe handelaren. Dit jaar zijn het er achtendertig, dat wil zeggen

dat enkele oudgedienden plaats moesten maken. De vernieuwingen vloeien voort uit maatregelen die reeds ingezet werden in 2017, toen het systeem waarbij handelaren uitgenodigd werden om jaar na jaar deel te nemen vervangen werd door een nieuwe selectieprocedure op basis van inschrijvingen. Nanne Dekking en Patrick van Maris stelden het

nieuwe selectieprotocol op omdat ook TEFAF wellicht de noodzaak voelt om met een overvloed aan internationale kunstbeurzen een nieuw tijdperk in te gaan.

Selectie protocol in detail

Niet meer wachten op een uitnodiging, maar inschrijven is dus de boodschap. Deze inschrijvingen worden per specialiteit geëvalueerd en beoordeeld door het selectiecomité. In totaal zijn er drie grote takken, die ieder verschillende specialiteiten bevatten: Antiquiteiten (Oude kunst, antiquiteiten, juwelen, tribaal), Schilderkunst (schilderijen, papier) en Modern (Moderne kunst, design, 'showcase' (jonge galeries)). Elk van deze takken heeft een voorzitter. Hetzelfde geldt voor de specialiteiten, die een oneven aantal stemgerechte leden bevatten (minstens drie). De leden van het selectiecomité zijn professionals uit het vak, die verkozen zijn voor drie jaar door de Raad van Bestuur. Handelaren worden geselecteerd op basis van de kwaliteit van hun kunstwerken en hun galerie, maar ook wordt gekeken naar de andere activiteiten waar de galerie op jaarbasis aan deelneemt en bekijkt men de algehele integriteit en reputatie. Verder wordt rekening gehouden met de internationale aanwezigheid van de galerie, haar leeftijd, het aantal tentoonstelling dat op jaarbasis gehouden wordt, besprekingen in de pers, engagement in museumactiviteiten, verkoop, publicaties, ... In het selectieprotocol staat duidelijk te lezen dat de reden van afwijzing niet gecommuniceerd hoeft te worden.

Wie is er dit jaar niet bij?

Wanneer we de vorige deelnemerslijst naast de huidige leggen, kunnen we concluderen dat tien handelaren uit Nederland, acht uit Groot-Brittannië, zeven Amerikanen en een totaal van tien handelaren uit andere Europese landen verdwenen zijn. Dit wil echter niet zeggen dat hun deelname geweigerd werd. Verschillende vaste deelnemers, waaronder Douwes Fine Art, ontbraken omdat ze zich niet ingeschreven hebben. Zij die zich wel inschreven en geweigerd werden, blijven teleurgesteld achter. Uit verschillende reacties die we wisten te verzamelen concluderen we dat de veranderingen als bijzonder pijnlijk ervaren worden. Enkele handelaren wensten dan ook niet te reageren of beweerden dat ze reeds langer het voornemen hadden om de samenwerking stop te zetten. (el)

Ivo Bouwman (Den Haag)

32 deelnames

Moderne en naoorlogse kunst

Ivo Bouwman: "In de zomer kreeg ik bericht dat ik niet meer uitgenodigd werd voor deelname. Dit gebeurde zonder opgaaf van reden en tegelijkertijd is er geen beroep mogelijk. Mijs inziens druist dit in tegen een normale rechtsgang en is daarom onacceptabel. Het selectieprotocol dat iedere deelnemer moet tekenen is niet minder dan een wurgcontract: je hebt geen poot om op te staan. De komst van twee voormalig Sotheby's medewerkers in de directie heeft geresulteerd in het feit dat de TEFAF niet langer is de TEFAF is zoals wij die kenden; het was immers een beurs georganiseerd door handelaren voor handelaren."

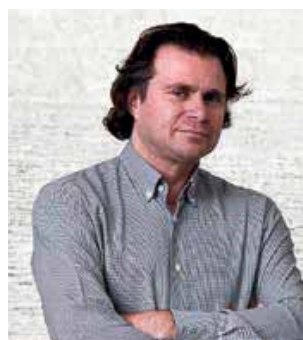
Galerie Keitelmann (Brussel)

26 deelnames

Moderne kunst

Avi Keitelman: "Via mail vernam ik dat ik niet kon deelnemen, maar er werd nooit een reden voor

gegeven. Gezien de kwaliteit die we in de galerie aanbieden was ik toch zeer verbaasd. TEFAF is een heel goed beurs die een beetje zijn elan kwijt is denk ik. Bovendien is er veel concurrentie en ontstaan er steeds meer nieuwe galeriën. Ik weet dan ook niet of ik volgend jaar nog zal deelnemen."

Gallery Delaive (Amsterdam)

26 deelnames

Moderne en hedendaagse kunst

Nico Delaive: "De organisatie belde me om te melden dat er geen plaats voor me is. Momenteel sta ik dan ook op een wachtlijst. Het leek alsof ik een echtscheiding had, zonder de reden ervan te weten. Dat is teleurstellend. Al snap ik dat er op de markt veel concurrentie is en dat de druk voor TEFAF hoog is. De grote veilinghuizen zijn vandaag namelijk de baas. Geen enkele galerie kan tegen deze marktplaats op. Al zijn er ook positieve noten in dit verhaal: In maart ben ik 20 jaar getrouwd. Ik kon nooit mijn huwelijksverjaardag vieren door mijn deelname aan TEFAF en dat gaat nu wel!"

Douwes Fine Art (Amsterdam)

32 deelnames

Schilderkunst, werken op papier, beeldhouwwerken

Evert Douwes: "Mijn vader is een van de drie grondleggers van TEFAF. Sinds 1975 ondersteunen we de beurs met onze deelname. Die ondersteuning geven we nog steeds, maar omdat we dit jaar zakelijk zijn verhuisd en de 8e generatie zich heeft aangemeld met nieuwe plannen, zullen we ons in 2019 voornamelijk focussen op klantenbinding aan huis en een jaar lang niet deelnemen aan beurzen. In 2020 willen we in principe weer aan TEFAF meedoen."

